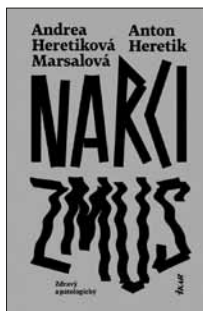

recenze

Heretiková-Marsalová A, Heretik A.

NARCIZMUS. ZDRAVÝ A PATOLOGICKÝ.

Bratislava: Ikar, a.s., 2021, 150 s.

Velké, vděčné a věčné téma. Literatury o narcismu není nikdy dost. A nyní vyšla z plodné spolupráce manželů Heretikových, krátce po jejich knize „Sny“ (recenze v České a slovenské psychiatrii¹), jejich další společná publikace. Jde o logický krok, neboť oba autoři se touto problematikou zabývají již léta a materiál měli již zčásti připravený.²⁻⁶

Co se týče vlastního narcismu, hned v úvodu se sympaticky navzájem diagnostikují: na jedné straně filobat s kůží hroší, na straně druhé oknofilka s kůží velejmenou. Již z tohoto úvodu je patrné, že autoři téma pojali čtivě jak pro odborníky, tak pro laiky. Nechybějí kapitoly o Narcisovi coby archetypu a literárním hrdinovi, kde – mimo jiné – defilují Dostojevskij (Raskolnikov), Hesse (Narcis a Goldmund), Milan Kundera (Svátek bezvýznamnosti), Rudolf Svoboda, který spáchal sebevraždu oběšením na bicyklovém řetězu a jehož prvotina, román Narcis, vyšla až po jeho smrti. Osobně bych do této řady přidal L. N. Tolstého, jehož narcismus jak osobní, tak literární (znázorněný především v „Otcí Sergejovi“) popsal v červnu 1922 N. J. Osipov při své první přednášce ve vědecké společnosti Purkyněho: „Zápasem sexuálních snah narcistických, smyslnosti a něžnosti a ozýváním se pohnutkem ideálních vzniká stálý rozpor v duši Tolstého, jenž mu nedopřává samolibé spokojenosti průměrného narcisty.“⁷

Poutavě jsou podány kapitoly o osobnosti, poruchách osobnosti a pochopitelně o narcistické poruše osobnosti, včetně narcismu coby psychologické proměnné. Autoři čerpají hojně z kvalitní publikace Praška a kol.,⁸ což je v knize vůbec nejvíce citovaná práce. Upozorňují na fakt, že (podle Schlegela) používal Freud výraz „narcismus“ v osmi různých významech. V souvislosti s Michaellem Bálintem (filobatové a oknofilové), Gabbardem a Rosenfeldem (hrubokožci a tenkokožci) a narcismem zdravým a patologickým je uveden dvoudimenzionální model narcismu druhého z autorů – analogicky k Eysenckovu modelu osobnosti. Řada čtenářů jistě přivítá možnost změřit si orientačně vlastní narcismus (nestandardizovaný) dotazníkem NPI-16.

V kapitole o psychodynamické psychoterapii zaujme srovnání přístupů Heinze Kohuta a Otty Kernberga. Ve spojení s Kohutem si dovoluji jedinou připomínku k jinak povedené publikaci: chybí v ní zmínka o Václavu Mikotovi, podle mého osobního názoru nejlepší

psychoanalytikovi mé generace. Zprávy z psychoanalytických sezení u něho jsem měl téměř z první ruky, byla u něho totiž ve cvičné analýze moje celoživotní souputnice. Podle Mikoty nám Kohut umožnil nahlédnout, že „narcistický“ pacient není člověk, který by měl „raději sebe než ty druhé“, ale je otrokem své povinnosti být „zcela výjimečným člověkem“, protože v opačném případě by „o něj nikdo ani bicykel neoprel“, zemřel by v bídě jako všemi opuštěný asociál. Původní „narcistický pacient“ byl reinterpretován jako nositel narcistické nerovnováhy. Toto přeznačkování nejlépe ilustruje následující anekdota:

Sešli se po třiceti letech dva spolužáci. Jeden z nich byl slavným spisovatelem, druhý instalatérem. Měli si o čem povídat. Po dvou hodinách zábavy řekl ten spisovatel: „Je mi nějak trapné, že si povídáme jen o mně. Nemohli bychom změnit téma? Například, co si myslíš o mé poslední knize?“⁹

V protikladu k této anekdotě uvádím oblíbenou, poněkud vulgární anekdotu druhého z autorů, kterou zde publikuje již podruhé (poprvé v knize „Humor“¹⁰) a která poněkud jinak, ale přesto velice osvětlujícím způsobem vrhá světlo na narcistickou problematiku:

„Mladá žena nastupí do výtahu v newyorském mrakodrape. Po chvíli sa pozrie na muža, ktorý stojí v kúte, a překvapene sa pýta:

Ž: Nie ste vy Robert Redford?

M: Som, a čo má byť?

Ž: A nemohla by som vám ho vyfajčiť?

M: No mohla, ale čo z toho budem mať ja?

Kazuistiky jsou vždy potěšením, tak je možno nahlédnout do terapeutické „kuchyně“ kolegů. Jsou zde uvedeny čtyři. Při čtení jsem se nemohl ubránit vzpomínkám (kdy se vlastně člověk stává pamětníkem?) na psychoanalytickou „školičku“ v období před rokem 1989, kde „narcismus“ byl abundantně probíráán a nemohl chybět v otázkách při závěrečné písemné zkoušce. S manželkou jsme hltali dostupnou literaturu, prezentovali jsme tehdy „terciární narcismus“, o kterém v souvislosti s „geniálníčkou“ pubertou (podle Siegfrieda Bernfelda z roku 1922) referoval Otakar Kučera.¹¹ A jako pětinasobný prarodič pak vzpomínám na následující výrok: „Na psyché dítěte má vliv i širší kruh rodinný. V prvé řadě děd a babička, kteří jsou prostředníky mezi rodiči a dětmi. U nich nenasytný

dětský narcismus nalezne vždy plného porozumění, oni nevychoávají, oni pouze milují.“¹² Podobně jako v recenzi knihy „Sny“¹¹ si dovoluji zakončit haiku druhého z autorů, uvedené v publikaci:

NOVÉ AUTO
Narcis zhlíadne sa
dúhovo sfarbený
v jazierku nafty.

*Jindřich Mischa Nerad M.D.
nevázán k žádné instituci
finanční podpora: žádná
Sloterkade 27 C, 1058 HE Amsterdam, Nizozemsko
l.neradora@gmail.com*

LITERATURA

1. Nerad JM recenze knihy: Heretik A, Heretiková Marsalová A. Sny. Využití v psychoterapii a osobnostnom raste. Bratislava: Ikar a.s., 2020. Čes a slov Psychiat 2021; 117 (2): 103.
2. Heretik A, Uhrová D. Narcizmus v sne a sen o narcizme. Psychiatria 1998; 5 (3): 140–144.
3. Marsalová A. Kazuistika. Psychodynamický prístup k narcistickej poruche osobnosti. Psychiatria 2006; 13 (3–4): 241–247.
4. Marsalová A. Narcizmus a narcistická porucha osobnosti. Atestačná práce 2006. 1. vydání. Bratislava: Zuzana Čí-
čelová pro Lundbeck Slovensko s.r.o., 2008: 61.
5. Heretiková-Marsalová A. Zdravý vs. patologický narcizmus I. – pohľad psychiatra. Psychiatria – Psychoterapia – Psychosomatika 2020; 27 (1): 32–35.
6. Heretik A sr. Zdravý vs. patologický narcizmus II. – pohľad psychológa. Psychiatria – Psychoterapia – Psychosomatika 2020; 27 (1): 36–39.
7. Janota O. N. Osipov: Tolstois Kindheitserinnerungen. Ein Beitrag zu Freuds Libidotheorie. (Imago Bücher II. Internationaler psychoanal. Verlag Leipzig, Wien, Zürich, 1923, str. 171.) Čas. Lék. čes. 1923; 62 (44): 1184–1185.
8. Praško J a kol. Poruchy osobnosti. Praha: Portál 2003.
9. Mikota V. Podíl intrapsychické nerovnováhy při vzniku, udržování a léčbě adiktivních poruch. Adiktologie 2009; 9 (Suppl.): 52–59.
10. Heretik A sr. Humor. Psychológia a psychopatológia komiky. Bratislava: Ikar 2019.
11. Kučera O. O sublimaci. Povaha, mechanismy a funkce umělecké tvorby. In: Psychoanalytický sborník 1947, redigoval MUDr. B. Dosužkov. Praha: Nakladatelské družstvo Máje 1947: 101–157.
12. Vondráček V. Hermina Hug-Hellmuthová: Význam rodiny v osudu jednotlivce. (Zeitschr. für Sexualwissen. 1923. IX. 12.). Čas. Lék. čes. 1923; 62 (44): 1187.

VÁŽENÍ ČLENOVÉ PSYCHIATRICKÉ SPOLEČNOSTI,

v termínu od 1. 3. 2022 do 31. 3. 2022 proběhly volby do orgánů a funkcí Psychiatrické společnosti ČLS JEP. Ke dni 1. 3. 2022 bylo 1084 oprávněných voličů. Volební formuláře byly rozeslány elektronicky 1038 a korespondenčně 46 oprávněným voličům. Z celkových 1084 oprávněných voličů volilo budoucího předsedu 33,9 % voličů, členy výboru 38,5 % voličů, členy revizní komise 32,7 % voličů.

Na pozici budoucího předsedy PS ČLS JEP (funkční období 2025–2028) byl zvolen prof. MUDr. Tomáš Kašpárek, Ph.D.

Na pozice členů výboru PS ČLS JEP (funkční období 2022–2025) byli zvoleni: doc. MUDr. Martin Anders, Ph.D.; MUDr. Martin Holly, MBA; MUDr. Marta Holanová; prof. MUDr. Jiří Horáček, Ph.D., FCMA; MUDr. et PhDr. David Vaněk; prof. MUDr. Ján Pavlov Praško, CSc.; prim. MUDr. Petr Popov, MHA; prim. MUDr. Petr Šilhán, Ph.D.

Na pozice členů revizní komise PS ČLS JEP (funkční období 2022–2025) byli zvoleni: prim. MUDr. Jan Tuček, Ph.D.; prim. MUDr. Eva Kitzlerová, Ph.D.; prim. MUDr. Ondřej Pěč.

Na internetových stránkách společnosti na úvodní stránce v Aktuálních zprávách naleznete odkaz na zprávu volební komise s výsledky voleb. Podrobné výsledky jsou v záložce Volby přístupné pod heslem pouze členům společnosti.

Děkujeme všem, kteří se zúčastnili voleb.

Volební komise ve složení:
prim. MUDr. Juraj Rektor, doc. MUDr. Martina Zvěřová, Ph.D., a prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D.